

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. IV. Perfectus amor & concordia coniugum: media quibus illa
conseruatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

CAPVT IV.

PERFECTVS AMOR ET CONCORDIA CONIUGVM ET
media quibus illa conseruatur.

PROPRIA coniugum in statu suo perfectio ad *duplicem* virtutum ordinem præcipuè reducitur, quædam ad *unionem* mutuam inter se ipsos, & cum suis cognatis conseruandam: aliæ ad bonam *filiorum* educationem; familiæ, & temporalium bonorum gubnationem pertinent. Harum autem virtutum *prima*, eaque maximè necessaria est, perfectus, & mutuus inter se ipsos *amor*, hic enim reddit luauè iugum perpetuum, quod portant: sed amor

Amor amicitia.

hic nõ ille esse debet, qui dicitur *concupiscentiæ*, qui in amando, proprium aliquod lucrum, aut commodum respicit: hic enim tum est valdè *imperfectus*, tum non *diuturnus*: nam lucro deficiente, amor etiam ipse euanesceret, oportet igitur amorem esse *amicitiæ*, quo se mutudament, propter ipsummet *amatum*; & propter talis coniunctionis bonum: ita vt neque bonis fortunæ, neque honori aut pulchritudini, aut corporis elegantix, aut alteri alicui temporali commodo innitatur.

Christiana.

Nec tamen, vt amor hic sit perfectus, sufficit, quod sit amicitix humanæ, quæ coniunctioni carnis & sanguinis innititur, qualis etiam inter gentiles & infideles inuenitur: sed esse debet amor *Christianus*, ortus à virtute a *charitatis*, quæ finis est præcepti, de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta.

a. 1. Tim. 1. 5. Corde puro.

Quare diligere se debent coniuges in DEO, & propter DEVM: nullas culpas inferendo, nec affectiones ad personas, aut res alias quæ huius amoris puritati aduersentur, & *bona conscientia*, ita alter alteri benè faciat, & complacet: quia DEVS ita vult, & ipsius status bonus progressus id exigit, & *fide non ficta*, ita vt mutuam fidelitatem, quam sibi promiserunt, re ipsa seruent: nihil admittentes fictionis & fraudis, nec opere, nec verbis, nec vel cogitatione, aut desiderio: nam licèt homines corda non videant, Deus tamen videt, qui est amoris & charitatis huius zelator: & infidelitas aut charitatis remissio, quæ latet in corde, solet exterius erumpere per aliqua signa, & opera, quibus qui amari se existimabat, perturbatur. Ad amorem hunc cadè perfectum exhortatur idem Apostolus *tribus* adductis efficacissimis rationibus.

Conscientia bona.

Fide non ficta.

I. b Eph. 5. 25.

PRIMA est, deducta ex Christi D. exemplo: b *viri* (inquit) *diligite uxores vstras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, vt illam san-*

ctificet

Elificeret. Quasi dixerit: amorem, quem *Christus D.* habuit ad Ecclesiam sponsam suam, qui fuit purus ab omni intentione alicuius lucri, liberalis, fidelis, & constans vsque ad vitam propriam exponendam, vt eam faceret sanctam, & sine macula: eum inquam amorem tanquam exemplar accipite amoris erga vxores vestras, vt conemini illum imitari.

SECUNDA ratio est deducta à similitudine amoris erga se ipsos: *viri* (inquit) debent diligere vxores suas, vt corpora sua; qui suam vxorem diligit, se ipsum diligit: nemo autem vnquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fouet eam, sicut & *Christus Ecclesiam.* Non itaque debet vllus vxorem suam odio habere cum qua est vna caro: sed nutrire & fouere illam amore illo puro & perfecto, quo noster Saluator nutrit & fouet Ecclesiam suam, & animas quæ in ea sunt.

TERTIA ratio est ob preceptum Dei in huius status institutione latum, cum dixit: propter hoc relinquet homo Patrem, & matrem suam, & adheret vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Hoc ipsum autem lex noua magis extulit, cum fecit, vt matrimonium esset Sacramentum, signumque vnionis & amoris, quem habet *Christus* ad suam Ecclesiam: ac proinde coniuges ipsos etiam obligat, vt signum ipsum verum faciant iuxta rem significatam: vt mutuam scilicet habeant inter se charitatis coniunctionem, quemadmodum habet *Christus* & eius Ecclesia. Hæ tres rationes æquè obligant vxores ad viros suos amandos, quemadmodum Ecclesia *Christum* amat puro, fideli, & constanti amore: quia & ipsa sunt vnum cum viris: ideoque tenentur illos, sicut se ipsas diligere, & relinquere Patrem & matrem, vt adhæreant viris suis: tam ob Dei preceptum, quam ob Sacramentum *Christi*: nam in hoc sunt pares,

§. I. Extrema huius amoris vitiosa.

SED quemadmodum virtutes semper tenent medium inter duo extrema vitiosa: alterum ad dextram per excessum; alterum ad sinistram per defectum: ita amor coniugum ex vtroque extremo potest vitium contrahere: alterum est, si ad eum nimius esset amor: vt, quo inuicem sibi complacerent, non curarent Dei legem conculcare. Quemadmodum a *Adam*, ne Heuam contristaret, comedit fructum, à Deo sibi prohibitum, potius volens Deum offendere, cum tanto totius orbis detrimento, quam suam vxorem contristare: Et *Salomon*, quia b copulatus est ardentissimo amore alienigenis mulieribus, edificauit eis templa, in quibus Deos suos adorarent: qua cor eius auerterunt, vt & ipse illos adoraret. Et de quodam alio narrat Euangelium, quod c inuitatus ad nuptias regias noluerit venire, ne vxorem, quam recens duxerat, vel ad breue tempus relinqueret. Et, vt habet liber

Amor Christi
exemplum
coniugum.

2.

Amor proprius
lynceus.

3.

Preceptum
Christi de
diligenda.

Vxorum reciproca
obligatio.

Vxor diligenda post
Deum.

a Gen. 3. 6.

17.

b 3. Reg. 11.
1. & c.

c Luc. 14. 20

Eldra: multi dementes facti sunt propter uxores suas, & serui facti sunt propter illas: & multi perierunt, & iugulati sunt, & peccauerunt propter mulieres. Et ipsamet coniugalis castitas ex hoc excessu amoris plurimum laeditur, quemadmodum paulò pòst videbimus. Contra hoc extremum tendit praeclara illa Saluatoris admonitio, iubentis discipulos suos, e odisse uxores suas: nam (vt Sanctus Thomas aduertit) solennis est diuinæ scripturæ stylus, odium appellare amorem minorem cum maiori collatum: quemadmodum dicit, quòd f *Deum* *Jacob dilexit, & Esau odio habuit*; eò quòd Esau minus dilexerit, multoque parcius ei fauerit, quàm Jacob. Ita igitur vir vxorem & vxor virum odisse debet, quatenus minus debent se mutuò diligere, quàm Deum dirigendo amorem suum iuxta rationis & legis diuinæ regulas: ita vt nunquam amor vt mutuus in causa sit, cur eam transgrediantur. Nec debent, quemadmodum Adamus, de manu vxoris pomum accipere, quod illa contra Dei mandatum obtulerit: etiam si illud dulcissimum esset, nec eius voci aut persuasioni, quantumuis inopportuna acquiescere. Quod si conqueratur propterea, se odio haberi; respondeat: hoc esse odium, quod Deus commendat: nec tamen odium hoc esse malum, sed perfectum, & verus aliàs amor, licet inferioris gradus, quàm amor ipse Dei. Et si vxor contenderit, vt vir idola adoret, quæ adorat ipsa; & vt templa illis ædificet: vt sic ostendat se fauere ipsius vanitatibus, & mundanis recreationibus; & vt terrena & inordinata ipsius desideria sequatur: nullo modo ei est acquiescendum, sicut Salomon acquieuit: sed operam potius det, vt illa, vxor non adoret, sed à se abijciat, quemadmodum g *Jacob* effecit, vt *Rachel* ea abijceret: vt ita saluari possit. Et hic erit vere perfectior amor; qui plus vxoris animam, quàm corpus amat. Quòd si amor erga illam instiget, vt negligat conuiuia Dei, Sacram Missæ, concionem, & Sacramentorum frequentiam: mortificet hunc amoris excessum, induatque robustius pectus, ad vxoris societatem interdum dimittendam, quòd Dei familiaritatem, quando id illi placet, obtineat. Quod diximus de viris, intelligendum etiam est de vxoribus: quæ sancto quodam odio debent illos prosequi in eo sensu: quòd amor erga illos multò sit minor, quàm erga Deum ita vt nullum in eorum gratiam peccatum admittant. In idem extremum incidunt, qui ob nimium amorem, facilem dant suscipionibus, & zelotypia locum; alijsque multis defectibus, de quibus inferiùs agetur.

2. Non tamen propterea inclinare debent in extremum alterum vitiosum, amoris scilicet ad eò exigui parciq; vt verè declinet in odium malum. Ex quo graues offensiones contra Deum Dominum nostrum oriuntur; & contra vnionem & concordiam charitatis, fidelitatem, & iustitiam, ad quæ matrimonij contractus obligat, & Sacramenti significatio: sic enim

tranf-

c *Luc.* 14. 26f *Malac.* 1. 3.
Rom. 9. 13.

Odium vxorū suarū.

g *Gen.* 35. 2.

Tract. 3. c. 5.

Deus marito preponendus.

Zelotypia.

2.
Odium malum vitandum.

transgredereantur & turpiter macularent vnionem vnus cum vna, quæ per vnionem Christi cum Ecclesia significatur: & contra hoc extremum diriguntur omnes rationes Apostoli, quibus viros exhortatur, vt *uxores suas diligant, & sicut Christus Ecclesiam*: cuius amor non sequitur extrema, sed regiam tenet perfectionis viam: non declinans ad dextram, neque ad sinistram, vt sit omnibus coniugatis exemplar amoris, quo se mutuo prosequantur.

§. II. In quibus rebus Coniugum amor debeat prælucere.

EX HAC Apostoli doctrina deducere possumus particulares aliquas res & proprietates, in quibus amor vtriusque coniugis debeat elucere, ad imitationem eius, qui est inter Christum D.N. & eius Ecclesiam: vt pulchre ostenditur in octo capitibus libri Cantici Canticorum ex quibus, quæ ad hoc propositum maioris erunt momenti, colligemus.

PRIMA sit, quod vtriusque amor, quæ sunt coniuges, debet esse singularis & vnicus: ita vt vterque sibi in altero ita complacere, atque si *solus* esset in mundo: quemadmodum ipse Christus de sua Ecclesia dixit, *sicut lilium inter spinas*: sic *amica mea inter filias*: ipse verò sponsa respondit: *sicut malus inter ligna sylvarum*, sic *dilectus meus inter filios*: quare viro ipsi, totius mundi mulieres esse debent tanquam *spina*; vxor verò tanquam *lilium*: & quemadmodum homo refugit contingere spinas, ne ab eis pungatur; gaudet verò tangere, & odorem lilij percipere, quia suavis est: ita vir fugere debet tactum & familiaritatem cum vxore aliena: quia si valde propè accedat facile pungetur, & cruentabitur. Cum propria tamen familiarissimè agere debet: quia ex eo, & consolationem & confortationem hauriet. Hoc ipsum tamen præsupponit, *vxorem* erga suum virum non debere spinatum sed *lilij* proprietates habere: non enim aspera & insipida; sed lenis, blanda, & beneuola esse debet: sicut Ecclesia est erga Christum: & quæ sibi persuadeat, omnes totius mundi viros sibi esse tanquam ligna *syluestria*, & inutilia: sed proprium virum esse *pomum* pulchris & odoriferis fructibus plenum: & à reliquis omnibus decet se subtrahere, atque si essent planè *syluestres*, & intractabiles: nolens ab eis villos fructus, aut munera, quæ puritatem & cordis ipsius amorem maculent: quia talia à solo suo marito expectare, & accipere debet. qui etiam erga ipsam coniugem non se debet habere tanquam *Syluestre* lignum, parum beneuolum, & inutilem, sed tanquam *pomum* quæ illam *umbra* sua protegat, & *fructu* recreet, suauiq; *odore* confortet. Et hoc modo alterius amor conseruabit & fouebit amorem alterius.

I.
Amor vni-
cus.
a Can. 2.1.

Coniugum
amor mu-
tuus.

HINC

2.
Velle unum
virique.

Can. 2. 10.
c. 7. 11.

3.
Defectibus
amor non
viobetur.

b Can. 1. 7.
Vir uxorem
corrigat.

Vxor beni-
gne acci-
piat.

c Gen. 35.
Trac. 3. c. 5.

HINC prouenire debet *secunda* proprietates, quæ est *voluntatum* v-
triusque conformitas, ita vt vterque vnum idemque velle habeat in bono:
& vxor debitam marito *subiectionem* seruet, vt paulò post dicemus. In rebus
autem obsequij diuini maximè debent hanc conformitatem tenere; & al-
ter alterum exemplo & verbo extimulare, quemadmodum duo Seraphi-
ni, qui versantur in præsentia Dei, mutuo se inuitantes ad illum benedicen-
dum, & laudandum. Et sicut in libro Canticorum nunc Christus D. spon-
sam inuitat ad exercenda bona opera; nunc verò sponsa inuitat dilectum,
vt secum veniat ad eadem exercenda: ita vir exhortari debet vxorem ad ope-
ra virtutum, & religionis: & vxor inuitare debet virum ad ipsam in eisdem
comitandam: & vterque debet in omnibus iustis & honestis rebus ita esse
conformis vt neuter alterum impediatur: si enim vterque fuerit conformis in
amore Dei, ac diuino eius seruitio: ita etiam erunt tales in amore mutuo; &
in omnibus, quæ ad ipsorum bonum & vtilitatem pertinent.

SED quoniam necesse est, inter coniuges aliquos esse *defectus*: etiam in
hoc debet mutuos amor ita elucere, vt tales defectus non valeant, mutua
charitatem remittere; sed fouere potius, ad culpam reparandam, ac euitan-
dam. Nam perfectus amor non potest in malo cum altero conuenire; sed
potius horrere illud debet, & , qua poterit meliori via, operam dare, vt il-
lud impediatur, exhortatione, admonitione, & reprehensione. Quamuis
in hoc aliam rationem seruare debeat vir, qui *caput* est: quam vxor, quæ
est *subdita*: vir enim maiorem habet authoritatem ad vxoris defectus re-
prehendendos & corrigendos: non quidem cum ea *asperitate*, qua famulas
& ancillas; sed cum *suauitate*, quæ proficiscatur ex amore: ita tamen *effica-
citer*, vt ipsum malum, ac damnum impediatur. Eum in modum quo Chri-
stus, D. N. sponsam reprehendit, dicens: *b si ignoras te, o pulcherrima inter mu-
lieres, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum.* in quibus verbis leuitatem
seueritati coniunxit: quia appellauit eam *pulcherrimam* inter mulieres: ne
existimaret, se ab ipso non amari: *minatur* tamen, se nolle illam in domo
habere: vt ita defectum emendaret, ob quem talia minaretur. Sed quem-
admodum sponsa erubuit ea reprehensione, humiliter eam acceptans, vt
statim emendare se studeret: ita prudens mulier, quando propter culpam
aliquam corrigitur, non debet multa cholera inflammari, & instar tigridis
in virum suum se conuertere: sed roseo quodam rubore ac verecundia agno-
scere suam culpam, & statim curare emendationem: & quando vir vniuer-
sim totam familiam ob defectum aliquem admonet, si ipsa est rea: debet
quoque culpam suam reparare, quemadmodum fecit Rachel, quando Ia-
cob, conuocata omni domo sua, dixit: *c abiicite Deos alienos, qui in medio ve-
stri sunt,* quemadmodum superius dictum. Sed si vir in defectum aliquem

laba-

labatur: debet quoque vxor cum charitate illū reparare, & impedire: nam (vt S. Thomas ostendit) etiam Inferior potest Superiorem suum corrigere, non quidem morosè, sed blandè ac demissè, quemadmodum Apostolus dixit discipulo suo Timotheo. *d senior ne increpaueris, sed obsecra, vt patrem* Ita, inquam, vxor maritum obsecrare debet: demissè rogans, vt se emendet, ob *damnum* ipsi imminens; & *exemplum* malum; quod alijs præbet; & ob alias rationes, quas charitas & prudentia humana ad id adferre solet.

2.2.9.33.4.4
Vxor virum
moneat.

d Tim. 5. 1.

4.
Animam
dent pro se
inuicem.

e 1. Re. 19. 11

Maxime
vir.

f Can. 8. 7.
3. A. E. J. 4. 25

5.
Placere stu-
deant in li-
citis.

g Can. 2. 10
h c. 6. 2.

AMPLIUS hoc confirmatur *quarto* perfecti huius amoris signo quo vterque coniugum, alterius res accipit tanquam proprias: cum enim vterque sit vna caro, & vnus Spiritus ob contractum, & Sacramentum: æquum omnino est, vt se ipsos tanquam vnum gerant, ita vt vterque idem omnino alteri velit, quod sibi ipsi vult. quoad salutem, honorem, fortunas, quietem & vitam, tam corporis, quam animæ cuiusque periculo se exponendo, vt alterum liberet: quemadmodum Christus Dominus Noster fecit, vt Ecclesiæ suæ beneficeret; & Ecclesia ipsa idem facit, vt sui sponsi Christi D. honorem defendat. Nec fuit exiguum indicium insignis amoris Michol, filia Regis Saul, erga suum virum Dauidem: cum enim Saul misisset satellites suos in domum Dauid, vt *custodirent eum, & interficerent*; statim illa id viro suo indicauit, dicens: *nisi Saluaueris te nocte hac: cras morieris. Deposuique eum per fenestram & ita ille saluatus est. Tulit autem Michol statuam, & posuit super lectum, & ita cooperuit, vt posset dicere, quod Dauid ægrotaret.* quamuis enim non dubitabat, patrem suum, cum id cognosceret, ægerrimè laturum, ipsamque grauius reprehensurum, quemadmodum postea fecit: illa tamen virum suum in amore prætulit Patri, plurisque fecit, quod eum à periculo liberaret: quàm quod se ipsam periculo suo subtraheret. Sed multò adhuc magis deberet vir fortitudinem suam ostendere, exponendo se cuiusque periculo pro omnibus, quæ ad bonum vxoris pertinent: propterea enim dicitur: *si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam*: vt ita possit vxoris, quam tantopore diligit, bonum conseruare; nec parcere facultatibus, sanitati, aut vitæ vt vxor hæc ipsa habeat.

HINC oritur *quinta* proprietas puri huius amoris, quæ in eo consistit vt vterque alteri *placere* & solatium dare studeat in ijs quæ petit ac desiderat; & in remouendis ijs, quæ possent illi *displicere*, aut pœnam & molestiam adferre hoc tamen iacto fundamento, vt materia sit *licita*, & *expediens*: talis enim est amor mutuus inter Christum Dominum Nostrum & suam Ecclesiam, quam obrem illa dixit: *dilectus meus mihi & ego illi, & iterum in uersis verbis ait: h ego tota dilecto meo, & dilectus meus totus mihi.* quia

Tom. 2.

Nnn

ille

ille totus occupatur in prospiciendo bono meo; & ego tota sum in rebus obsequij eius; ille attendit meo honori; & ego studeo honori eius: ille in remouendis, quæ mihi nocent; & ego reiiciendis, quæ illi displicent. Idem igitur præstare sibi debent mutuò coniunges; ita vt huius amoris indicia nunc à coniuge incipiant, nunc ab ipso viro: ita tamen, vt vterque in altero inueniat similia officia, quæ amoris suo respondeant: illa studere debet, totam domum ad eò pacificam & onratam habere: vt ipse sibi complaceat, in eam intrare; eique tanta cura indulgere: vt gaudeat in eius societate manere; & ex ijs, quæ suis manibus comparauerat, offerat munera illi grata, dicens cum sponsa: *omnia poma, noua & vetera, dilecte mi, seruaui tibi*, quæ scilicet industria sua comparauerat. *Vt* interim huic vxoris amoris correspondens, debet liberaliter de omnibus ei prospicere, quæ illa desiderat ad bonum domus ordinem: ac directionem; ac eijcere ab ea quidquid illam perturbare, & alterare possit, coniurans, & si opus erit, etiam minans, dicens: *Et adiuro vos Fida Ierusalem, ne suscitatis; neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit*, cupiens scilicet, illam somno & quieti suæ etiam vacare.

i Cant. 7. 13

k Can. 3. 5.

6.

Laudent se inuicem.

Defectus dissimulent.

l Can. 4. 7.

m Can. 5. 10

S. Monica virtus.

H v i c amoris signo affine est *sextum*, quo vterque studet alterum laudare; de illo, ac de rebus eius, quoties decens & expediens aliqua occasio occurrit, benè loqui; eiusque defectus, si quos habet, ita occultare: vt alij illos non nouerint; & cum propugnando, si alij illos aperirent. Quemadmodum Christus Dominus Noster in libro Canticorum non fatiatur, referendis laudibus sponsæ suæ Ecclesiæ: & quamuis defectus aliquos habeat: (quia nemo potest venialia omnia peccata euadere) nouit tamen ipse in his laudibus nullam eorum facere mentionem: sed dicere: *Iota pulchra es amica mea, & macula non est in te*: charitas enim omnes tales maculas operit, facitque earum obliuisci. Ipsa verò Ecclesiæ sine vilo limite, & velis (vt dicitur) expansis, benè de suo dilecto loquitur: licet id mirum non sit: quia ipse infinitis laudibus dignus est, & nec minimam umbram habet alicuius maculæ: nec solum talia de illo loquitur, cum illam fouet, eique indulget; sed etiam cum aliquod ostendit indicium *auerfionis*, nam interrogata, qualis est dilectus tuus? respondit: *in dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus*: & pergit, plurimas eius laudes referendo. Hunc in modum debent coniuges benè semper de se mutuò loqui; & operire defectus: si qui in ipsis inueniantur. Et licet vir sit tetricus & morosus: vxor tamen tacere debet, quæ in domo geruntur, & benè de illo in publico loqui: quemadmodum faciebat *S. Monica*, quæ virum habuit difficilem; sed illa tamen, quod molestū & graue erat in illo, occultabat, & quæ laude digna erāt, proferebat. Quæuis si vtriusque charitas esset verè perfecta, nō deesset vtrique argumentum, ad multa bona de altero dicenda.

DENIQUE

DENIQUE magnum amoris signum esset, quod vterque alterius palato & moribus, in omnibus, quæ licita essent, & expedirent, mutuo se conformarent: quasi in eadem matrice fusi. quamvis vxor, utpotè inferior, magis debeat sese viri voluntati & palato accommodare; flectendo & mortificando voluntatem propriam, ut ei se conformet: cogitans quod quemadmodum Christus Dominus, sponsæ suæ dicit: *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum*, ut sit similis in vita, quemadmodum impressum signaculum simile est ipsi sigillo: ita vxor tanquam cera mollis debet in se recipere signaculum viri, iuxta mores & voluntatem eius. Qui tamen vir adeo cautus & iustus esse debet, ut non Antichristi, sed ipsius Christi signaculum sit: ita ut vxori suæ dicere possit illud Apostoli: *imitare me, sicut & ego Christum imitor*: quod quidem adeo difficile non est, verè se amantibus: propterea enim sponsus statim iubecit: *quia fortis (inquit) est, ut mors dilectio*, ad mortificandum & iugulandum in se quicquid dilecto suo displicet: ut se illi in omnibus conformet.

§. III. *Alia media concordia inter coniuges seruanda.*

EX hoc amore omnibus, quas posuimus, conditionibus stipato, nascitur pax & concordia; de qua Ecclesiasticus ait: *In tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus: concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene sibi consentientes*. In cuius rei probationem varias adfert sententias: alias quidem, quæ referri possunt ad *damna*, quæ mulier mala & vitiosa adferre solet, alias verò, quas referas ad *bona*, quæ ab eadè bona & benigna proueniunt. quorum adeo diuersorum & contrariorum euentuum radices insinuat. b *Commorari (inquit) leoni & Draconi placebit, quam habitare cum muliere nequam. in medio proximorum eius ingemuit vir eius: sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, grauis illi est: sic mulier linguata homini quieto, mulieris ira, & irreuerentia, confusio est magna. Mulier, si primatum habeat, contraria est viro suo, quem vehementer cruciabit, & animo quasi deficere faciet. Non des aque tuæ, quam seruata cupis, exitum, nec modicum quidem; alioquin tota sensim effluet. Ita nec mulieri nequam veniam prodeundi, & pro libitu agendi: quia non poteris illam postea continere: c mulier zelotypa dolorem adfert, gemitum, & flagellum lingue eius omnibus communicans, & omnes verberans, sicut Bonum dissidentium & inuicem repugnantium ingum, quod tam diu mouetur, & agitur,*

7.
Conformare se inuicem.

n Can. 8. 6.

Maxima vxor.

o 1. Cor. 11. 1

p Can. 8. 6.
Vir sit iustus.

a Ecd. 25. 1.

Damna mala mulieris.
b verj. 23.

c. Can. 26. 4.

Odiſe mu-
lieris
proprietates.

d Pro. 30. 13

e Eccl. 4. 35.
& Viri.

Iugum in-
tolerabile ſi
ne gratia.

f Eccl. 26. 1
& 10.

Mulier bo-
na.

Eius virtu-
tes.

Vir bonus.

donec vel frangatur iſſum, vel iſſos boues ledat, & torqueat: ita eſt iugum coniugum, quando *mulier* eſt nequam, *qui tenet illam quaſi qui apprehendit ſcorpionem*, cuius venenum diu torquet iſſum percuſſum; & tandem emori cogit. Hæc verè omnia Eccleſiaſticus: in quibus radices diſcordiarum ex parte mulieris tangit, quæ ſunt in generali, illius mali mores, *loquacitas*, *iracundia*, *feruor*, *ſuperbia*, & *arrogans exeundi & prodeundi libertas*, & *zelolytia*, & *ingi ſibi impoſiti*, vt alteri ſubiecta ſit, *excuſio*. Hæ ſunt conditiones mulieris, quam Salomon d *odioſam* vocat: ob quam domus, & iſſa ſimul terra turbatur. Eadem etiam ſequi ſolent damna, ſi eadem conditiones in *viro* locum habent, qui eſt *sicut leo in domo euerit domesticos ſuos*, & turbat non modò rugitu, & verbis turbulentis ac furioſis; verum etiam manibus, & terribilium operum vnguibus. Sed quid mirum eſt, ſi, vtroque *gratiam* à ſe abijciente & *charitatem*, quæ matrimonij iugum ſuaue reddere poterat, *ferreum* illis ſit onus, & quædam *inferni* iſſius effigies; in quo damnati, quamuis alioqui immortales inter ſe gèrant inimicitias ſimul tamen coguntur viuere.

VERVM è contra magna felicitas eſt, inſignem *comparem* nanciſci cum qua pacificè & quietè viuas; ſicut idem Eccleſiaſticus hiſce verbis declarat: *ſi mulieris bone beatus vir; numerus enim annorum illius duplex, mulier fortis oblectat virum ſuum, & annos vite illius in pace implebit. Pars & ſors bona mulier in parte timentium Deum dabitur viro pro factis bonis, gratia mulieris ſedula delectabit virum ſuum, & oſſa illius impinguabit, diſciplina illius datum Dei eſt mulier ſenſata & tacita, non eſt immutatio erudita. Gratia ſuper gratiam mulier ſancta & pudorata, ſicut ſoloriens in altisſimis Dei, ſic mulieris bone ſpecies & pulchritudo anima in ornamentum domus eius. Lucerna ſplendet ſuper candelabrum ſanctum, columna aurea ſuper baſes argenteas, & pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris* quam domi manere delectat; foras verò prodire, graue eſt. Hæc Eccleſiaſticus, in quibus concordia à parte mulieris radices deſcribit, quæ ſunt *vita ſanctus*, illius *prudencia & diligentia*, *taciturnitas & pudor*, & quietis manſionisque *domestica amor*: vt nihil ſpectet aliud, quam bono illi *exemplo*, diſcretaque *gubernatione* prælucere. Eisdem bonis fruitur etiam vxor, ſi bonum nanciſci & prudentem *virum* potuerit. nam & hic donum DEI eſt, & bona pars ac ſors timentium eum.

VERVM, quoniam aliqua inter naturales, vtriuſque coniugis, conditiones, varietas eſt & indifferentia, è qua diſcordia naci queant excitanda & fouenda inter eos eſt CHARITAS, quæ *benigna eſt, & omnia ſuffert*, ad excellus mortificandos, vt eadem conditiones in vnã coaleſcant vtrique communem, vt benè hiſce verbis S. Gregorius

ponderat. Admonendi sunt coniuges, vt si quid occurrat, in quo alter alteri displiceat, illud ipsum *patienter* sustineant, & magna cum *discretione* excusent, memores sententiæ illius Apostolicæ: *g Alter Alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Lex autem Christi *charitas* est, propter quam *iple bona sua libenter nobis contulit, & mala nostra æquanimiter sustinuit.* Tum verò legem adimplemus, cum bona nostra liberaliter elargimur; & mala alterius piè toleramus. Ad hoc etiam non parum proderit, si vnusquisque consideret, non tam id quod ab altero patitur, quàm quod ab ipso alter pati cogitur. Hæc quidem S. Gregorius. Cui ipse adiungo, lege charitatis, illos etiam inuitari, vt *iram* tunc cum silentio refrenent, cum alter eandem inordinate & liberè laxat, ne oleum igni infundant. Si verò loqui eos oporteat, tanta id modestia & lenitate fiat, vt iracundiæ furorem & feruorem extinguat. Verùm si pax hæc haberi ob intolerabiles & præfractos alterius tantum mores nequeat, si tamen alter, *h quod ex se est* (vt Apostolus ait) eandem habere satagat, mercedem suam, & coronam non amittet. Imò solet Deus hanc conditionum repugnantiam permittere ad suos electos exercendos, ac perficiendos, & ad insignes sanctitatis gradus perducendos; vtens *vir* alperitate tanquam instrumento ad *vxoris* sanctitatem perficiendam, aut importunis *vxoris* moribus, quò vir eius ad eminentem sanctimoniam exurgat. Et in hoc (vt Salomon ait) *stultus qui turbat domum suam, seruiet sapienti.* Ex ea enim occasione prudentior euadit ac sanctior. Et ita S. Gregorius ait, *Dominorum & Prælatorum duritiem & rigorem seruos & subditos sanctos reddere: seruorum verò & subditorum duritiem Dominis & Prælati vicissim esse meritorum occasionem: k nam diligentibus Deum omnia cooperari in bonum & salutem animarum.* Ambo tamen (ait S. Basilius) conditiones & mores suos mortificare & flectere non nihil deberent; memores instinctus illius naturalis, quem *viperæ*, serpentum crudelissimæ Deus indidit; hæc enim dum *murænæ* maritimæ se coniungere vult, oram maris petit, & sibilo, aduentus sui dat indicium: quo audito adnatat *muræna*, & intrepidè *viperæ* coniungitur: sed hæc ante congressum, omne, quod continet, virus abijcit, ne quod compari damnùm adferat. Discant hoc exemplo coniugati, feritatem & duritiem moderari ac mortificare: *vxor* virum sequi, eique se subijcere, quamuis *viperæ* sit & virulentus; *maritus* verò suam flectere conditionem, & animum mitigare, quò *vxor* illum sustinere queat. Alia huc spectantia media, nec minus efficaciam, sequentibus capitibus proponentur.

i p. post. ad mon. 38.

c c

c c

g Gal. 6. 2.

c c

c c

c c

c c

c c

c c

c c

Ira extinguen-
da.

h Rom. 12.

18.

Alter alte-

rum exercet

i Prou. 11. 29

Lib. 20. mor

c. 21.

c c

c c

k Rom. 8.

28.

Refert La-

donic. Legi-

onensis.

Viperæ cau-

tio.